

ІДЕЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЦЕРКВИ (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКИХ ПРАВОСЛАВНИХ ЦЕРКОВ)

Т. Янковська, О. Кіреєв
(Шосткінський інститут Сум ДУ)

В умовах сучасних міжконфесійних відносин в Україні предметом непорозумінь стала ідея національної церкви, яка зачепила громадську думку віруючих. Для одних немає різниці між українським і московським православ'ям, для інших – українського православ'я ніколи не було, а ще для інших – розбудова помісної церкви в Україні на національних засадах видається неканонічною справою, яка і заслуговує на те, щоб її не визнали в християнському світі. Ми поділяємо думку тих авторів, які вважають, що серед найпринциповіших і найскладніших проблем сучасного українського православ'я є визначення засад об'єднання церков і пошук найоптимальніших моделей досягнення автокефалії (Шуба О. Релігія в етнонаціональному розвитку України. –К: Криниця, 1999. С.225).

Справді, значну ланку міжцерковних проблем в Україні можна розв'язати створенням єдиної Помісної православної церкви. Хіба можна вважати нормальним таке становище, коли українське православ'я розколоте на три ворогуючі між собою церкви (Українська православна церква (далі УПЦ МП), Українська православна церква Київського патріархату (далі УПЦ КП), Українська автокефальна православна церква (далі УАПЦ), коли у ньому існує два патріархати, є два патріархи – патріарх Філарет (Денисенко) та патріарх Димитрій (Ярема), і митрополит Володимир (Сабодан), три богослужбові мови (українська, російська, церковнослов'янська), неприязнь у взаєминах між керівниками церков, духовенства, парафіян; частина віруючих орієнтується на Московського патріарха, а інша підпорядкована двом Київським?

Без єдності українським церквам важко забезпечувати своє повноцінне існування, особливо у сфері зовнішніх відносин. Які ж нині можливі хоча б теоретичні варіанти поєднання трьох конфесій українського православ'я в єдину Помісну церкву?

В умовах сучасних реалій, які склалися у православному середовищі, можливі кілька сценаріїв. Перший можна умовно назвати поетапним об'єднанням, другий – одночасним. На першому етапі могли б попередньо об'єднатися УАПЦ та УПЦ КП. На другому – новоутворена структура з УПЦ МП. На шляху до об'єднання УАПЦ і УПЦ КП немає об'єктивних перешкод. Між ними не існує ні догматичних, ні культових відмінностей, як і розбіжностей щодо розуміння української національної ідеї, ставлення до української державності.

Перший етап об'єднання міг би стати реалізованим за умови організації і плідного проведення попереднього між церковного діалогу між УПЦ КП та УАПЦ, в процесі якого було б досягнуто принципової домовленості щодо попереднього проведення ними соборів окремо. А потім – спільного, об'єднаного Собору.

Реалізувавши першу частину поетапного варіанту об'єднання, можна було б досягти таких цілей:

мати в Україні не три (як зараз), а одну православну церкву;

ліквідувати ворожнечу і протистояння між прихильниками цих церков;

розв'язати проблему щодо сфер впливу, володіння храмами і майном;

об'єднати навколо цієї церкви національно свідомих громадян України;

послабити ієрархічне протистояння;

створити спільний патріархат, обрати патріарха чи тимчасово встановити синодальну форму правління.

В результаті майбутнього проведення Всеукраїнського Собору були б розв'язані такі важливі питання українського православ'я:

– встановлення її офіційної назви та визначення форми управління нею;

– значне зміцнення православ'я, подолання його регіоналізації, зниження між церковної напруги та протистояння, охоплення впливом віруючих цієї конфесії на всій території України;

– приєднання до єдиної Помісної церкви українських зарубіжних церков.